

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Ügyszám: SZJSZT-22/14.

A szakvélemény címe: Gyártási és telepítési segédlet

A bíróság az alábbi kérdéseket jelölte meg:

1. Megfelel-e a sértett által készített és a vádlottnak átadott, jelen eljárás tárgyát képező tervdokumentáció (gyártási és telepítési segédlet, műszaki leírásokkal) a szerzői mű kritériumainak, ennél fogva szerzői jogi védelem a sértettet megilleti-e?
2. Ha a hivatkozott gyártási és telepítési segédlet nem minősül szerzői műnek, ennek okait a T. Testület részletezze!
3. Egyezőség mutatkozik-e a sértett által előzetes felméréseket követően készített, utcák és intézmények „kitáblázására” vonatkozó gyártási és telepítési segédlete, és a Kft. birtokába jutott azon dokumentáció között, amely alapján a Kft. a konkrét kivitelezést el is végezte?
4. Egyezőség van-e két dokumentáció, valamint az Arculati Kézikönyvben szereplő irányjelölő tábla-rendszerekben? (Táblák száma, feliratozásuk, nyilazásuk, táblapanelek kialakítása, stb.)
5. Az „anyagok” közötti különbségek ott, és úgy érhetők-e tetten, ahogy azt a sértett kifejtette a bírósági tárgyalásokon?
6. Ha bebizonyosodik, hogy a vádlott a sértett által készített gyártási és telepítési segédletet jogosulatlanul felhasználta, akkor:
 - a. Ezzel a sértettnek okozott-e vagyoni hátrányt?
 - b. Ha okozott, az mekkora összeget tesz ki, és miből tevődik össze? (A vagyoni hátrány kimunkálásának szempontjait a T. Testület részletezze!)
 - c. Ha a vagyoni hátrány összege forintban pontosan nem határozható meg, úgy mennyi az a legkevesebb vagyoni hátrány (kár, elmaradt haszon, stb.), ami a sértettet érte a vádlott magatartása folytán?
7. Igényelt-e különleges szakértelmet vagy jártasságot a gyártási és telepítési segédlet elkészítése, s ha igen, mi miatt?

A megbízáshoz csatolt iratok:

A megbízáshoz a teljes büntető eljárás dokumentációja csatolásra került. A jelen ügy megítélése szempontjából releváns iratok az alábbiak:

1. Arculati Kézikönyv
2. Kiviteli látványterv
3. Sértett feljelentő által becsatolt iratok I. kötet
4. Sértett feljelentő által becsatolt iratok II. kötet
5. Sértett által becsatolt iratok 2013. szeptember 19-én

Az eljáró tanács szakvéleménye

Általános feltételek

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1. §-ában meghatározza a szerzői oltalmi kört, amely az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokra terjed ki. Az 1. § (2) bekezdése részletes felsorolást tartalmaz a védett alkotásokról, azonban az itt meghatározott lista nem minősül teljes körűnek. Oltalmat élvezhet tehát más – itt nevesítésre nem kerülő – alkotás is, feltéve, hogy a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellegű. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

A „gyártási és telepítési segédlet”, mint műtípus nem kerül nevesítésre az 1. § (2) bekezdésében, azonban ettől függetlenül – tekintve, hogy maga a törvény is tágan értelmezi – az alkotások körét, oltalom alatt állhat, feltéve, hogy a további – törvényben nevesített – feltételeknek megfelel [Ld. SZJSZT 27/2000, SZJSZT 26/2004, SZJSZT 1/2005, SZJSZT 32/2010 szakvéleményekben kifejtetteket].

Az egyéni, eredeti jelleg

A csatolt – gyártási és telepítési segédletként valamint arculati kézikönyvként megjelölt - dokumentumok jellemzően a következő részekből állnak:

- Fényképeket tartalmazó oldalak
- Tartalomjegyzék
- Impresszum
- A jelölt úti célok megnevezése
- Az egyes táblaszerkezetek feliratozása
- Árkalkuláció
- Településtérképek
- Az egyes településeken található épületek bemutatása fényképpel és szöveggel („épület bemutató tábla”)
- palmetta – motívum.

Ezek vizsgálatára – az egyéni, eredeti jelleg vonatkozásában egyesével térünk ki.

Fényképek

Fotóművészeti alkotások esetében az egyéni, eredeti jelleg alapvető kritériuma, hogy „a produktumban az egyéni jelleg valamely minimuma megnyilvánuljon: tehát, hogy ne legyen teljesen meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által; legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak, továbbá hogy ne egy meglévő alkotás szolgai másolásáról legyen szó.”¹

Fontos kitérni arra, hogy a fotóalkotásokon fennálló védelem csak és kizárólag a fotóalkotások további felhasználásával kapcsolatosan keletkeztet jogosultságot.

A benyújtott felvételek vonatkozásában – a sértett feljelentő I. kötetben szereplő telepítési

¹ A fotóművészeti alkotások szerzői jogi védelmének feltételei SZJSZT 24/2004

segédletek esetében - feltételezhető, hogy ezek a felméréskor készített felvételek, amelyek digitális technológiával látványtervekként kerültek kiegészítésre, oly módon, hogy az új táblák bemutatását szolgálják. A képek vonatkozásában az egyéni, eredeti jelleg megállapítható, azonban, hogy ilyen felvételeket az arculati kézikönyv nem tartalmaz, így ezen művek esetében a rendelkezésre álló adatok alapján a felhasználási cselekmény megvalósulása (pl. többszörözés, terjesztés) nem állapítható meg.

(Szerzői jogi értelemben a gyártási segédlet harmadik fél részére történő bemutatása azt követően, hogy az adott mű nyilvánosságra hozatala már megtörtént nem releváns cselekmény. Jelen esetben nyilvánosságra hozatalnak minősült a munkaanyag átadása a vádlott részére.)

Látványtervekkel kapcsolatosan az SzJSzT korábbi döntésében kimondja: „Maga a látványtervezés számos kötöttséget tartalmaz, amelyek igen szűk körre korlátozzák a tervező egyéni- eredeti gondolatának kibontását, de alapvetően nem lehetetlenítik el azt.”²

Nem vitatja az eljáró tanács, hogy a dokumentáció előállítására hosszadalmas és alapos munkát igénylő volt, azonban pusztán az a tény, hogy a segédlet fényképes mellékletet tartalmaz, ötletnek minősül, amely az Szjt. 1. § (6) bekezdése értelmében nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek.³ Ha a gyártási segédlet „mintájára” valaki más is készít fényképeket és azokon szintén grafikai eszközökkel megjeleníti a táblákat: még nem követ el jogsértést. A jogsértés akkor valósulna meg, ha az eredeti file-okat (képeket) használná fel ehhez és ezeket módosítaná (pl. átszínezné).

A dokumentumok összehasonlítása során azonban nem talált az eljáró tanács olyan fényképet, amely – akár módosítva – ismétlődött volna a vitatott anyagban.

Tartalomjegyzék és Impresszum

A tartalomjegyzék és az impresszum, sem tartalmát sem formáját tekintve nem hordoz egyéni, eredeti jelleget.

A jelölt úti célok megnevezése

Az SzJSzT egy korábbi döntésében⁴ idézi a bírói gyakorlatot, amelynek értelmében „Ismert adatoknak, meglévő anyagoknak feldolgozása is védelem alatt álló mű, ha ebben egyéni tevékenység nyilvánul meg, és az újszerűség bélyegét viseli magán (Kúria, P.I. 3581/1934)”. Fentiek alapján pusztán az a tény, hogy a vizsgált leírás ismert elemeket tartalmaz, még nem zárna ki az oltalom köréből a segédletet.

Azonban sem az utcanévek ABC rendben való felsorolása, sem az úti célok csoportosítása nem tartalmaz olyan egyéni, eredeti jelleget, amely a szerzői jogi védelmet megalapozhatná. Az egyes település bejárások alkalmával hozott döntés (hová és milyen felirat kerüljön) szintén nem minősül jogi védelemre méltó alkotásnak.

Az egyes táblaszerkezetek feliratozása

² SZJSZT 23/2010

³ Lásd még: Azonos ötlet megjelenése különböző alkotásokban SZJSZT 41/2004

⁴ SZJSZT 27/2000

A Szerzői Jogi Szakértő Testület egyik korábbi véleményében az alábbiakra mutat rá: „kétségtelen, hogy a gondolatok korlátozott kifejtetősége mellett is marad tér a szakértő szellemi tevékenységéből eredő személyes eredetiség kifejezésére. Ott húzódik - a csak esetenként megállapítható - határ a szerzői mű és a szellemi tevékenységet tükröző, de a szükséges eredetiséggel nem bíró teljesítmény között, ahol a kérdéses szakterület szabályai által megkövetelt, kötött ábrázolásmód, és szakkifejezések használata a belső és a külső formát, vagy a szükségszerűség, az általában elfogadott, bevett elemek, illetve a cél a tartalmat és ennek nyomán annak formába öntését úgy beszűkítik, hogy nem marad lehetőség az egyéni- eredeti jelleg kibontakoztatására.”⁵

Az egyes táblák esetében feltüntetett „Rendszeradatok”, tehát: „feliratozás, panelméret, oszlopméret, egyedi fejléc, panelek száma”, mind olyan technikai paraméterek, amelyek egy utcanévtábla elhelyezése esetében szükségszerűek. A táblák pontos méretezése, elhelyezési rendjének kialakítása bár szellemi teljesítmény – az eljáró tanács véleménye szerint, szerzői jogi szempontból szintén nem tükröz olyan egyéni-eredeti jelleget, amelyet szerzői jogi szempontból értékelni lehetne. Ismételten kívánja hangsúlyozni az eljáró tanács, hogy a dokumentáció összeállítása komoly teljesítmény, azonban csak más jogterületen (pl. versenyjog, polgári jog) értékelhető, mivel szerzői jogi alkotás ennek során nem valósult meg.

Árkalkuláció

Az árkalkuláció esetében egy olyan – matematikai műveleteken alapuló – kimutatásról beszélünk, amely a kivitelezés során felhasználásra kerülő táblák elemeinek díját tartalmazza, s mint ilyen nem áll szerzői jogi oltalom alatt.

Az egyes tételek, a piaci folyamatok, anyagárák stb. ismerete mind fontos adat, azonban ezek összeállítása sem éri el az oltalomhoz szükséges egyéni, eredeti jelleget.

Település térképek

Az eljáró tanács megállapította, hogy az egyes dokumentációkban szerepeltetett térképes anyag különböző, átdolgozás eredményeként született, eredetiség e téren nem áll fenn. Az ötlet, hogy a térképeken a táblák helye megjelölésre kerüljön nem áll oltalom alatt.

Az egyes településeken található épületek bemutatása fényképpel és szöveggel („épület bemutató tábla”)

A Kézikönyv címlapján, illetve végén található tartalmak szintén szerzői művek, azonban ezek sem kerültek az eredeti gyártási segédletben feltüntetésre.

Palmetta motívum

Szerzői jogi szempontból fontos az egyes táblákon (és a gyártási segédlethez tartozó látványterveken is) feltüntetésre kerülő palmetta motívum, amely a rendelkezésre álló adatok szerint egy jelképkutató alkotása. A Kézikönyv első néhány oldala tartalmazza a jelkép kidolgozásának menetét. Ez a motívum – bár közkinccsnek minősülő alapokra épül - egyéni és eredeti alkotásnak mondható. A tervdokumentáció ezen eleme oltalom alatt áll, amennyiben ennek felhasználási jogát a tábla gyártói nem szerezték meg, a jogsértés megvalósul. Erre

⁵ SZJSZT 27/2001

azonban az eljárási anyagban utalást nem talált az eljáró tanács.

Állásfoglalás az egyes kérdésekben

- 1. Megfelel-e a sértett által készített és a vádlottnak átadott, jelen eljárás tárgyát képező tervdokumentáció (gyártási és telepítési segédlet, műszaki leírásokkal) a szerzői mű kritériumainak, ennél fogva szerzői jogi védelem a sértettet megilleti-e?**

Az eljáró tanács véleménye szerint a sértett által készített és a vádlottnak átadott, az eljárás tárgyát képező tervdokumentáció (gyártási és telepítési segédlet, műszaki leírásokkal) a szerzői mű kritériumainak - a palmetta motívum és a látványterv kivételével - nem felel meg. A sértettet (pontosabban a szerzői jogi törvény értelmében valójában az ő által képviselt céget, aki mint munkáltató a látványterveket készítő grafikust foglalkoztatta) ennél fogva szerzői jogi védelem csak ezen tételek vonatkozásában illeti meg. A módosított fényképeket tartalmazó látványterv azonban az eljáró tanács ismeretei szerint nem került felhasználásra.

A gyártási és telepítési segédlet c. dokumentum azon elemek vonatkozásában, melyek az arculati kézikönyvben ismétlődnek (tábla kiosztás, adatok) – tekintettel arra, hogy az a körülmények által meghatározott, szerző részéről egyéni, eredeti jellegű tevékenységet nem vagy csak nagyon csekély mértékben tartalmaznak - összességében nem minősül szerzői műnek, így védelem alatt sem áll.

- 2. Ha a hivatkozott gyártási és telepítési segédlet nem minősül szerzői műnek, ennek okait a T. Testület részletezze!**

Döntését a Testület a III. pontban kifejtve részletezte.

- 3. Egyezőség mutatkozik-e a sértett által előzetes felméréseket követően készített, utcák és intézmények „kitáblázására” vonatkozó gyártási és telepítési segédlete, és a Kft. birtokába jutott azon dokumentáció között, amely alapján a Kft. a konkrét kivitelezést el is végezte?**

Egyezőség van-e két dokumentáció, valamint az Arculati Kézikönyvben szereplő irányjelölő tábla-rendszerekben? (Táblák száma, feliratozásuk, nyilazásuk, táblapanelek kialakítása, stb.)

Tartalmi egyezőség mutatkozik, ez azonban a szerzői jog szempontjából nem releváns.

- 4. Az „anyagok” közötti különbségek ott, és úgy érhetők-e tetten, ahogy azt a sértett kifejtette a bírósági tárgyalásokon?**

A sértett által előadott „egyedi” ismertető jegyek, ötletnek minősülnek. Ezen ötletek másolása sokkal inkább a versenyjog területére, illetve a polgári jog területére tartozó, cselekmények, mintsem a szerzői jogéra. A műszaki leírások – pont a meghatározott keretek okán – nagyon ritkán tartalmaznak olyan egyéni, eredeti jelleget, amely alkotássá teszi őket. Sem a garancia idő, sem a ragasztó minősége, sem a tábla alapanyaga nem tartozik szerzői oltalom alá. Ezek az adatok az eljáró testület álláspontja szerint know-how-nak minősülnek, így nem tartoznak a szerzői jogi törvény hatálya alá.

Tekintettel arra, hogy az eredeti anyagban szereplő hibák ismétlődtek, az megállapítható, hogy a dokumentáció, mint kiinduló anyag felhasználásra került, azonban azok az információk, melyeket az Arculati Kézikönyv átvett, nem élveznek szerzői jogi oltalmat.

Az eltérések, melyeket a sértett említ, pont azt mutatják, hogy nem került egy az egyben másolásra az eredeti terv, hanem abból ötleteket, elgondolásokat, megoldásokat merített az anyag összeállítója. E helyen kívánja az eljáró tanács megjegyezni, hogy a sértett által gyártott táblák több településen is fellelhetőek voltak már az Arculati kézikönyv megalkotásakor, így azokat bárki megismerhette, és ennek elemeit (amennyiben nem egyéniek) felhasználhatta.

5. Ha bebizonyosodik, hogy a vádlott a sértett által készített gyártási és telepítési segédletet jogosulatlanul felhasználta, akkor:

- a. Ezzel a sértettnek okozott-e vagyoni hátrányt?
- b. Ha okozott, az mekkora összeget tesz ki, és miből tevődik össze? (A vagyoni hátrány kimunkálásának szempontjait a T. Testület részletezze!)
- c. Ha a vagyoni hátrány összege forintban pontosan nem határozható meg, úgy mennyi az a legkevesebb vagyoni hátrány (kár, elmaradt haszon, stb.), ami a sértettet érte a vádlott magatartása folytán?

Szerzői jogi értelemben véve jogosulatlan felhasználás nem történt. (Feltéve, hogy a palmetta motívum felett nem a sértett volt rendelkezni jogosult.) Ezért az eljáró tanács a vagyoni kár megállapítására vonatkozó kérdésekre a válaszokat mellőzte.

6. Igényelt-e különleges szakértelmet vagy jártasságot a gyártási és telepítési segédlet elkészítése, s ha igen, mi miatt?

A gyártási és telepítési segédlet elkészítése esetében természetesen sokat segíthet a több éves rutin és táblatervezői tapasztalat. A gyártási és telepítési segédlet elkészítése a táblák fotóátdolgozással készült látványtervei grafikus szakértelmet igényelnek. A rendelkezésre álló információ alapján azonban a vádlott ezeket a képeket nem használta fel.

Szakértelmet igényel továbbá a motívum tervezése, azonban a rendelkezésre álló iratok szerint e kérdés eldöntése nem része az eljárásnak. Az alapötlet, mely szerint a motívummal ellátott táblák szebbek, egységes arculatot teremtenek – szintén nem minősül szerzői jogi értelemben oltalomképesnek. Más, – szellemi alkotások védelmére vonatkozó jogszabályok alkalmazása során azonban ezek a tények relevánsak lehetnek.

7. Az eljáró tanács valamennyi fontosnak tartott megjegyzése a kérdésekre adott válaszoknál szerepel.

Budapest, 2014. július 30.

Dr. Koltay Krisztina
a tanács elnöke

Dr. Dudás Ágnes
a tanács előadó tagja

Sára Ernő
a tanács szavazó tagja